

Katecheza XXXIV - Liturgia słowa (2): czytania, psalm, Ewangelia, homilia

Tydzień temu usłyszeliśmy o teologii i znaczeniu liturgii słowa. Dziś zatrzymamy się nad poszczególnymi jej częściami.

W dni powszednie są 2 czytania biblijne. Pierwsze – ze Starego lub Nowego Testamentu oraz czytanie z Ewangelii. Pierwsze czytanie w dni powszednie okresu zwykłego jest odczytywane w cyklu dwuletnim (rok I i II), tzn., że to samo czytanie usłyszymy co 2 lata. Ewangelia pozostaje niezmienna. Święta i uroczystości mają własne czytania.

W niedziele Kościół obficie zastawia stół Słowa Bożego. W liturgii niedziel i uroczystości są 3 czytania biblijne odczytywane w cyklu trzyletnim (rok A, B, C). Pierwsze czytanie jest ze Starego Testamentu, drugie z Nowego a trzecie to Ewangelia. Pierwsze czytanie jest powiązane tematycznie z Ewangelią. W roku A odczytuje się fragmenty z Ewangelii wg. Św. Mateusza, w roku B z Ewangelii wg. Św. Marka a w roku C z Ewangelii Łukaszowej. W okresie Wielkanocy zgodnie ze starą tradycją pierwsze czytanie jest z Dziejów Apostolskich i odczytywane są fragmenty Ewangelii wg. Św. Jana.

Wykonywanie czytań w liturgii, poza Ewangelią jest funkcją świeckich wiernych odpowiednio do tego przygotowanych. Czytania wykonuje się zawsze z ambony.

Psalm responsoryjny następuje po pierwszym czytaniu i jest odpowiedzią na usłyszane Słowo Boże i pomaga w jego medytacji. Składa się z refrenu, który wszyscy powtarzają i ze zwrotek wykonywanych przez psalterzystę, kantora lub inną przygotowaną do tego osobę.

Po psalmie w dni powszednie a po 2 czytaniu w niedziele i uroczystości następuje aklamacja „Alleluja” wraz z werselem, którą wykonujemy w postawie stojącej przed odczytaniem Ewangelii. W okresie Wielkiego Postu zamiast aklamacji Alleluja wykonuje się inną podaną w lekcjonarzu, np. „Chwała Tobie Słowo Boże”.

Odczytywanie Ewangelii stanowi punkt kulminacyjny liturgii słowa. Słuchamy jej w postawie stojącej. W uroczystych celebracjach podczas odczytywania Ewangelii używa się świec i kadzidła dla okazania najwyższego szacunku Jezusowi przemawiającemu do nas w swoim Słowie.

Po Ewangelii w niedziele i uroczystości następuje homilia. Homilia wyjaśnia jakiś aspekt odczytanego Słowa Bożego, odnosi się do tekstów zmiennych lub stałych Mszy świętej danego obchodu liturgicznego oraz odwołuje się do obchodzonego misterium wyjaśniając jego znaczenie. Czasem zamiennie używa się słowa homilia i kazanie. Kazanie jest czymś nieco innym. Nie musi odnosić się do czytań mszalnych. Może być tematyczne, nawiązujące się do jakiegoś wydarzenia historycznego, społecznego lub wyjaśniać pewne prawdy katechizmowe. Homilia jest ściśle powiązana z liturgią słowa danego dnia i obchodzonym misterium, dlatego jest obowiązkowa w niedziele i nakazane święta.